

عنوان مقاله:

بازشناسی مفهوم دینی عقل، مبنایی برای تعلیم و تربیت در اسلام

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهش های تعلیم و تربیت اسلامی، دوره 6، شماره 1 (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

هادی وحدانی فر - استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

خلاصه مقاله:

مقاله حاضر به بازشناسی ماهیت و مفهوم دینی عقل و نقش آن به عنوان مبنایی برای تعلیم و تربیت در اسلام، پرداخته است. در این پژوهش با واکاوی عقل از منظر لغویان، روایات و قرآن کریم به وجوه معنایی آن، از جمله: موجود مجرد، قوه ی درک، اندیشه، تمیز، انزجار از قبیح و کسب کننده علم، دست یافته است، وجه اشتراک همه آن معانی، موجود است؛ که در عالم ملکوتی، مخلوق روحانی نام دارد. در عالم ملکی، قوه . ماهیت این موجود، در دو معنای درک و بازدارندگی ظهور می نماید. همچنین، عقل در مقابل جهل و احمقی، واقع می شود. عقل برخلاف جهت، تمایل به خیرات نظری و عملی دارد و نسبت به تعلیم و تربیت قبیح، اثر بازدارندگی از خود نشان می دهد. روایات از خیر و شر به عنوان وزیران عقل و جهل یاد می کند؛ از این رو نقش تعلیم و تربیت عقل، از سوی معلم و متعلم، در حوزه نظری و عملی به سوی عاقل شدن است، قرآن نیز عاقل و جاهل را مدح و ذم نموده و مصادیقی از خیر و شر را در تعلیم و تربیت دینی، امر و نهی کرده است. از این رو عاقل در حوزه تعلیم و تربیت، کسی است که در میدان حسن فاعلی و فعلی، پا نهاده باشد، همچنین در پرتو آن عقل با مجموعه ای از جذب خوبی ها و دفع بدی ها همراه گردیده است، تا عقل به سبب تربیت دینی، از قوه به فعل مبدل گردد، بنابراین در این باره می توان اهم مبنای تعلیم و تربیت عقل را در پنج ضلع علم نیک، ایمان نیک، نیت نیک، گفتار نیک و عمل نیک خلاصه نمود، اولین مصداق بارز تعلیم و تربیت دینی در دو حوزه عقل نظری و عملی، خداشناسی و خداپرستی است.

کلمات کلیدی:

عقل، تعلیم، تربیت، جهل، خیر، شر

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/948534>

